

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ezberleme Yönteminin Konuşma Becerisine Etkisi

TAWFİK ABDO TAHER ANAAM AL-SHARABI*

Öz. Çalışmada öncelikle yabancılar için Türkçe öğreniminin öneminden, Türkçe öğretimi esnasında kullanılan birtakım yöntemlerden, yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenimi esnasında karşılaştıkları seslendirme sorunlarından ve Türkçenin okuma-anlama, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinden oluştuğunun üzerinde durulduktan sonra okuma becerisinin dil öğrenmeye etkisi kısaca anlatılır. Tüm bu anlatılanlarla makalenin asıl yazılma sebebi olan ‘‘Türkçe öğretiminde ezberleme yönteminin konuşma becerisine etkisinin tespit edilmesi’’konusuna zemin hazırlanmıştır. Bu konu için onlar kişiden oluşan seviye sınıflarında dört kurda 40 deney, 40 kontrol grubu öğrencisi örnekleme seçilmiştir. B-1, B-2, C-1 ve C-2 kurları için temalara uygun seçilen şiirlerle uygulanan yöntemin deney gruplarındaki öğrencilerde yöntemin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerine nazaran olumlu farklılıklar gözlenmiştir. Bu farklılıklar çalışmanın öncesinde belirlenen kriterlere göre değerlendirilip, öğrencilerin kazanımları tablolştırılmıştır. Yapılan deney şu şekilde gerçekleşmiştir: Öğretmen, öğrencilere şiirin yazılı olduğu bir çalışma kâğıdı ile ilgili şiirin ses dosyasını verir. Öğretmen öğrencilere şiiri ezberlemeleri için bir süre tanır. Bu süre bir hafta olabilir. Öğrencilere verilen süre sonunda bir değerlendirme yapılacağı önceden söylenir. Değerlendirme doğrudan not verme şeklinde değil de artı puan verme şeklinde olur. İstekli olmayan öğrenciler zorlanmaz. Şiirin okunmasından sonra sınıftaki diğer öğrencilerin de katılımıyla şiirler hakkında konuşulur. Her şiirden sonra video kayıtları yönergeye göre içerik analizine tabi tutulur ve çözümlenir. 40 öğrencinin dilimizin ustalarına – şairlerine ait şiirleri anlamalarının, anlamlandırmalarının kültür aktarımıyla birlikte değerler eğitimi de sunduğu ve en önemlisi dil öğrenmede ezberleme yönteminin gerek o dili konuşmaya gerek öğrenciyi cesaretlendirmeye fevkaleda destek olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Ezberleme Yöntemi, Konuşma Becerisi.

---

* Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Doktora Öğrencisi, alsherabitawfik@gmail.com

The Effect of Ezbere Point Reading on the Speech Skills in Turkish Teaching as a Foreign Language

Abstract. In this study, the effects of reading skills on language learning are briefly explained after emphasizing the importance of learning Turkish for foreigners, some of the methods used during Turkish teaching, the vocalization problems that foreign students encounter during Turkish learning, and that Turkish consists of reading comprehension, writing, listening and speaking skills. With all these explained, the grounds for the main reason for writing the article, "Determining the effect of memorization method on speaking skill in Turkish teaching" were prepared. For this subject, samples of 40 experimental and 40 control group students were selected in four levels in level classes consisting of ten people. For the B-1, B-2, C-1 and C-2 levels, positive differences were observed in the experimental group students compared to the control group students who did not apply the method. These differences were evaluated according to the criteria determined before the study and the gains of the students were tabulated. The experiment was carried out as follows: The teacher gives the students a sound file of the poem about a worksheet in which the poem is written. The teacher gives the students some time to memorize the poem. This period may be one week. Students are told in advance that an assessment will be made at the end of the given time. Assessment is not a direct grading, but a positive rating. Students who are not willing do not have difficulty. After reading the poem, it is spoken about poems with the participation of other students in the class. After each poem, video recordings are analyzed and analyzed according to the instructions. It has been observed that 40 students understand the poems belonging to the masters of our language - poems, and convey their values education together with the cultural transfer, and most importantly, the memorization method in language learning supports both speaking the language and encouraging the student.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, Memorization Method, Speaking Skills.

1. GİRİŞ

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenimine, son yıllarda Türkiye’de sahip olduğu tarihi ve doğal güzelliklerin yanı sıra ekonomik gücümüz, jeopolitik konumumuz ile dünyada her zamankinden daha çok ön plana çıkmasıyla talep artmıştır. Aynı zamanda “Yabancı dil öğrenmek, bir dünyayı, yabancı bir kültürü de anlamak demektir” (Bölükbaş ve Keskin, 2010: 228). Dili öğrenenlerin kullanacakları yöntemleri doğru analiz etmesi ve öğretmesi için yöntemler hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılan belli başlı dil öğretim yöntemleri şunlardır:

1. Dilbilgisi Tercüme Yöntemi,
2. Doğal Yaklaşım,
3. İletişimsel Dil Öğretimi,
4. İşitsel-Dilsel Yöntem,
5. İşitsel-Görsel Yöntem,
6. Seçmeceli Yöntem,
7. Sessiz Yöntem,
8. Sözel Yaklaşım ya da Durumsal Dil Öğretimi,
9. Telkin Yöntemi,
10. Toplu Fiziksel Tepki,
11. Toplulukta Dil Öğrenme,
12. Bilişsel Yöntem,
13. Okuma Yöntemi,
14. Dolaysız Yöntem (Gür, 1995: 24-35).

Binlerce yıllık köklü bir tarih ve kültür birikimine sahip Türkçe 250 milyondan fazla insanın konuştuğu, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarında hüküm süren bir dildir. Şengül (2014) yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken alfabeye ilgili yaşadıkları sorunlar üzerine yaptığı bir araştırmada farklı uyruklu öğrencilerin “a, e, ı, i, o, ö, u, ü, c, ç, ğ, l, ş, y” seslerini / harflerini seslendirmede ve yazmada zorlandıkları sonucuna varmıştır. Bu talebi de Türkiye’de üniversite bünyesinde faaliyet gösteren TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi) yürütmektedir.

Okuma, “ilk olarak edilgen bir dil becerisi olarak nitelendirilmesine rağmen, sonraları okumanın etken bir dil becerisi olduğu düşünülmüş ve en son olarak okuma etkileşimli bir dil becerisi olarak adlandırılmıştır” (Wallace, 2001). Okuma, bireyin gerek eğitim hayatında gerek gündelik yaşamında ihtiyaç duyduğu bir alandır. Kişinin felsefi düşünme yeteneğini geliştirir ve kendini ifade edebilmesini kolaylaştırır. Ayrıca bireyin kültürlü bir kişi olmasına yardımcı olan bir beceridir. Ancak “Yabancı dil öğrenenlerin okuma güdülenmeleri ana dilde olduğundan farklıdır. Bu farklılığın genellikle öz- benlik, ilgi, amaç ve duygusal etmenlerden kaynaklandığı söylenebilir” (Grabe ve Stoller, 2002; akt. Yaylı, 2011). Okuma alışkanlığı çok iyi olan bireylerin hem eğitim hayatında hem de gündelik yaşantısında bu alışkanlığa sahip olmayan kişilere göre daha iyi oldukları bilinmektedir.

Okuma ile ilk olarak akla gelen semboller dizisinin oluşturduğu ve bu sembollerin bir bütün olarak görülmesi ile yazınsal bir metnin zihinde anlamlandırılarak yorumlanması gelmektedir. Bu da bir metni okurken birçok farklı ipucundan yararlanarak kelimelerin sözlük anlamlarının ötesinde yazarın ne demek istediğini anlamamızın gerekliliğini vurgulamaktadır (Harmer, 2001). Oysa bireyler daha okuma ve yazma eğitimine tabi tutulmadan önce gerek okul öncesi dönemi kapsayan bir süreçte gerekse ondan daha önceki bir süreçte karşılıklarına gelen görselleri sırasal olarak ilişkilendirebilir ve zihninde anlamlandırabilmektedir. Burada karşımıza çıkan görsel okuma, okuma kültürünün de ilk evresi olarak adlandırılmakta ve bireyin yaşamı boyunca edinmesi gereken okuma kültürünün ve bunun beraberinde getirdiği birçok kazanımında temelini oluşturmaktadır. Bu çalışmada okuma kültürü ve görsel okuma arasındaki bağlantılardan, görsel okumanın okuma kültürü çerçevesindeki yeri ve öneminden, alanyazındaki çalışmalardan da yola çıkarak belirtilmeye çalışılmıştır.

Türkçe bir beceri dersidir. Dört beceriden (Okuma- anlama, yazma, dinleme ve konuşma) oluşmaktadır. Doğuştan gelen dinleme ve konuşma becerisi ile sonradan kazanılan okuma ve yazma becerilerinden oluşur. Dinleme ve okuma dersin anlama boyutuyken konuşma ve yazma dersin anlatma boyutunu oluşturur. Bu dört beceri aynı zamanda insanlar arasındaki iletişimin de temelidir. İnsanoğlu her zaman anlamak, anlamlandırmak ve anlaşılmak ister. Bunlar iletişimle sağlanabilir. Günlük hayatta iletişimde iki beceri ön plana çıkmaktadır: Dinleme ve konuşma. Bu çalışmada konuşma becerisi üzerinde durulacaktır.

Konuşma; düşünce, duygu ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla karşı tarafa aktarılmasıdır (Demirel, 1999,40). Konuşma aile çevresinde ve sosyal çevrede öğrenilir. Okul yıllarında da okuma ve yazmanın biraz gerisinde bırakıldığı görülür. Ama konuşma becerisi

olması gereken düzeyde midir? Okul çağındaki çocuklardan yetişkin insanlara varıncaya kadar her yaştan pek çok insan, genellikle meramını sözle ifade edemediğinden yakınıdır. Kendisini özürülü göstermek için de konuşmanın doğuştan gelen bir yeterlilik olduğunu savunur. Oysa söz söyleyebilme, yani konuşabilme, doğuştan gelen bir yeterlilik olmaktan çok, çalışmak ve azimle kazanılabilen bir yetenektir (Emir, 1986:288).

Gündelik yaşamda en sık kullanılan becerilerden olan konuşma becerisinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç hem ana dili Türkçe olanlar hem de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenler için geçerlidir. Yıllarca İngilizce dersi görüp, dil bilgisi kurallarıyla savaştıktan konuşmaya fırsat bulamazken Türkçe öğretiminde konuşma eğitimi üzerinde önemle durulması gereken bir beceridir. Çünkü beceriler uygulamalarla çalışılarak geliştirilebilir.

Ana dili Türkçe olanların yaşadığı sorunların başında telaffuz gelmektedir. Ağız özelliklerinin, konuşanı standart Türkçeden uzak kıldığı bilinmektedir. "Yabancı dil olarak Türkçenin sesletiminde ve konuşmada karşılaşılan bir başka önemli sorun ise öğretimin genellikle dil bilgisi kurallarına bağlı kalınarak yapılmaya çalışılmasıdır. Çünkü telaffuz, vurgu ve tonlama konuları genellikle dil bilgisi konuları içerisinde, dil bilgisi kurallarına bağlı olarak öğretilmeye çalışılmaktadır. Oysa konuşma, taklit yoluyla kazanılan ve pekiştirilen bir beceridir" (Çerçi, 2014:472). Yabancı öğrencilerin de bu sorunla sıklıkla karşı karşıya kaldıkları bilinmektedir. Ama anadili Türkçe olanlar telaffuz sorunu yaşarken yabancıların bu sorunu yaşaması çok doğaldır. Bunun yanında kelimelerin vurguları, duygu değerleri, konuşmanın açıklığı ve akıcılığı diğer sorunlar olarak gözlenmektedir.

Bu sorunları ortadan kaldırmada pek çok yöntemin denendiği görülmektedir. Denenmesi gereken yöntemlerden birisi de edebi metin türlerinden şiirleri kullanmak olmalıdır. "Bir sesletim aracı olarak şiirler yabancılar Türkçe öğretiminde de kullanılabilir. Şiir, sadece bu amaçla değil, öğrencilerin okuma becerilerini geliştirme, Türkçenin sunduğu imkânları öğrencilere somut olarak aktarabilme gibi hedefler için de kullanılabilir. Ancak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde roman, kısa hikâye, masal gibi yazınsal metinlere oranla şiir genellikle göz ardı edilmektedir"(SeçkinPolat ve Dilidüzgün, 2015: 827). Şiirin pek çok tanımı vardır. Henüz nesnel bir tanıma ulaşamamıştır. Orhan Veli'nin deyişiyle "Söz söyleme sanatıdır." Bir dili en iyi kullanan, o dilin sırrına mazhar olmuş kimseler şüphesiz şair ve yazarlardır. Şiir taşıdığı ses özellikleri ve kelimelerin kullanıldığı bağlamda kazandığı anlamlarla eşsiz bir dil dizgesi halini alır. Yazıldığı dilin tüm sınırlarının içinde ve ötesinde

bir kurguya sahip olur. Şiir aynı zamanda bir kültür aktarımı, sanat ve değerler eğitimi görevi de üstlenir dolaylı olarak. Taşıdığı ahenk akılda kalıcılığı sağlar. "Bu güçlüğü aşmak için Türk şiirinden amaca uygun şiirler seçilerek okutman gözetiminde seslendirme çalışmaları yapılabilir. Öğrencilerin şiirleri ezberlemeleri sağlanarak Türkçenin ses bilgisine hâkim olmaları sağlanabilir. Bu uygulama yapılırken öğrencilere model olması için örnek okumalar yapılabilir"(Yılmaz ve Şeref, 2015). Dolayısıyla bir şiiri anlamak ve seslendirmek o dilin zevkini tatmak ve o dili tanımaktır. Tabii ki yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak şiir örnekleri dilin en seçkin örnekleri olmalıdır ve kurların kazanımlarıyla örtüşmelidir.

Küresel Ölçek-Avrupa Ortak Dil Çerçevesine Göre Genel Dil Düzeyleri (CEFR 2002, 24)

B1 Kuru: Okul, iş, boş zamanlar vb. alışılmış konularda, ölçünlü dil kesin bir şekilde kullanıldığında konunun başlıca önemli noktalarını anlayabilir. Seyahatlerde, dilin konuşulduğu yerlerde karşılaşılabilecek çoğu durumun üstesinden gelebilir. Alışıldık konularda ve ilgi alanlarında kendini ifade edebilen basit metinler üretebilir. Yaşadığı deneyimleri ve olayları, hayallerini, umutlarını ve hedeflerini anlatabilir, görüşleri ve planlarına ilişkin kısa olarak açıklama yapabilir ve bunu gerekçelendirebilir.

B2 Kuru: Karmaşık metinlerde, soyut ve somut konularda genel içerikleri ve kendi alanındaki tartışmaları anlayabilir. Sıradan bir sohbetle anadilde konuşucuları ile her ikisinin de fazla zorluk çekmeden gerçekleştirebileceği kadar anlık ve akıcı bir şekilde etkileşimde bulunabilir. Geniş bir konu yelpazesinde net ve ayrıntılı bir şekilde kendi bakış açısını ifade edebilir. Güncel bir soruya karşılık, bir noktayı farklı yönleri ile avantaj ve dezavantajlarıyla dile getirebilir.

C1 Kuru: Çok farklı alanlarda çok zengin içerikli uzun metinleri anlayabilir ve mantıksal bağlantılarını kurabilir. Bilmediği/hatırlayamadığı bir sözcüğü aramaksızın doğaçlama ve akıcı bir şekilde kendini ifade edebilir. Dili günlük hayatta, iş hayatında, mesleki eğitimde ve yüksek öğrenimde esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir. Açık, net ve sistemli bir şekilde karmaşık durumlarda kendini ifade edebilir ve bunu farklı örüntüler aracılığıyla gerektiği şekilde diğer metinlerle bağlaç ve bağlaşıklık düzeneklerini kurabilir.

C2 Kuru: Duyduğu ve okuduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir. Yazılı ve sözel kaynaklardan aldığı bilgiyi özetleyebilir. Bunları gerekçelendirebilir ve açıklamalı bir şekilde sunabilir. Kendini akıcı ve doğaçlama tam olarak ifade edebilir ve karmaşık durumlarda bile ayrıntılardaki incelikleri belirgin bir şekilde ifade edebilir.

YEMİŐLER

Elmalar çok tatlıdır

Sarısı ekŐi biraz

Üzüm bizi ısıtır

Kırmızı bir su kiraz

ViŐne, kamaŐır diŐim

Ellerimi boyar dut

Ama benim yemiŐim

Altın damlası armut

Fazıl Hüsnu Dağlarca

GÜZ

Soyunan ağağların

Dökülen yaprakları

Bir sarı yorgan gibi

Örtüyor toprakları

ÇeŐit çeŐit renkleri

Soluyor çiçeklerin

Kapanıyor gözleri

Yaramaz böceklerin

Çocuklara uzaktan

Haykırıyor esen yel:

“Korunun ıslanmaktan,

Yağmur var, geliyor sel!”

Hasan Ali Yücel

Yemişler ve Güz Őirleri 6n test için kullanılmıştır.

İnsan, toplum içinde birbiri ile iletişim halindedir ve bu y6n6 ile diğer canlılardan ayrılan 6zellikler taşımaktadır. Toplum ile iletişimi sağlayabilmek için dili kullanır. Dil; okuma, dinleme, konuşma ve yazma gibi d6rt temel beceri ile iletişim 6devini b6y6k 6l6de yerine getirir. Bu d6rt temel beceriden dinleme ve konuşma, insanın doğasında var olan doğuştan gelen becerilerdir. Bu iki beceriyi herhangi bir fiziksel engeli bulunmadığı takdirde yakın çevresi ile ilk iletişimini sağlayabilmek için kullanılmaktadır. Sahip olunan değerlerin daha iyi bilinmesi, gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için insanın sonradan edindiği diğer iki beceri ise okuma ve yazma olarak bilinmektedir. İyi yazabilmek için 6ncesinde çok okuyarak bireyin kendisini geliştirmiş olması Kabul g6rm6ř bir gerçektir.

Okuma, s6zc6klerin duyu organları yoluyla algılanıp anlamlandırılması, kavranması ve yorumlanmasına dayanan zihinsel bir etkinliktir (Sever, 2000: 11). Okumanın ne olduğu ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Algılanan işaret ve sembollerin anlamlandırma aşamasına geçmeden fiziksel bir s6recin de etkili olduğu g6r6lmektedir. Yazının bulunmasından sonra insanoğlu okuma faaliyetini s6rekli geliştirmeye çalışmıştır. Okuma, insanın anlama eylemine d6n6k bir beceridir. Doğrudan bilgi edinme yollarının en başında okuma gelmektedir. Okuma, bireyin bilgi dağarcığını genişletip toplumla sağlıklı bir iletişime girmesini sağlayan 6nemli bir araçtır (6zbay, 2011:3). 6zbay, bu tanımında okumayı toplumla sağlıklı bir iletişimin olabilmesi için 6nemli bir araç olarak g6rmektedir.

1.1 Amaç

Bu araştırmanın amacı yabancı dil olarak T6rke 6đretiminde ezberleme y6nteminin konuşma becerisine katkısını ortaya koymaktır. Aynı zamanda T6rke 6đretiminin amaçlarından biri de dil sevgisi ve bilinci kazandırmaktır. Bu sevgi ve bilinç de dili en g6zel kullanan şairler ve yazarların eserlerinden yararlanarak yapılmalıdır.

2. Y6NTEM

Bu araştırmada nitel araştırma y6ntemlerinden eylem araştırması kullanılmıştır. “Eylem araştırması genel olarak eğitim alanında kullanımı yaygınlaşan ve 6đretmenlerin, danışmanların, y6neticilerin tercih ettiği bir araştırma biçimidir” (Derince ve 6zgen, 2015: 146).

Bu bağlamda ön testten sonra B-1, B-2, C-1 ve C-2 kur seviyelerine uygun temalara göre tespit edilen üçer şiir birer ay öncesinden öğrencilere verilmiş, şiiri anlamları, ezberlemeleri, yüz ifadeleri ve beden dili kullanımı bir aylık süreçte öğretmenle yürütülmüştür. Bir ayın sonunda şiirler sınıfta ezbere okunmuş, öğrenciler şiir hakkında konuşmuştur. Sınıftaki süreç öğrencilerin izniyle video kaydına alınmış. Deney grubundaki öğrenciler üç ayın sonunda ezberleyip sundukları üç şiirle kontrol grubu öğrencilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Sakarya Üniversitesi TÖMER’inde eğitim gören gönüllü deney gurubundaki 40 ve kontrol gurubundaki 40 B-1, B-2, C-1 ve C-2 seviyesindeki farklı milletlere mensup öğrenciler oluşturmaktadır. Ezberleme ve sunum sırasındaki video kaydı nicel ve nitel veri toplama araçları ile elde edilmiştir.

Ayrıca verilerin çözümlenmesi için videoya kaydedilen veriler üç uzman tarafından değerlendirilmiş ve uyum oranları elde edilmiştir. Sonuçlar birbirine çok yakındır. Veriler toplanırken ve değerlendirilirken farklı bakış açılarını işin içine katmak eylem araştırmasının kalitesini artırmak için uygulanabilir ve etkili bir çözüm olacaktır. (Büyüköztürk vd., 2011: 286).

Öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik olumsuz tutumlarını ve bu tutumların sebeplerini belirlemek için geçmiş yıllarda çeşitli ölçekler kullanılarak birçok çalışma yapılmıştır. Ancak araştırmanın daha geniş sahalara yayılması alandaki bu problem durumuna daha genel bir tespit sunacaktır. Ayrıca böyle çalışmalar fazlaştıkça, yapılan genel tespitlerdeki göze çarpan sorunlara daha kalıcı çözümler üretilebilir. Bu araştırmanın da alandaki diğer çalışmalar gibi öğrencilerin okuma alışkanlığı tutumlarının tespitine yönelik genelleme kolaylığı sağladığı için önem teşkil etmektedir.

3. BULGULAR

Öğretmen gözetiminde seçilen şiirler ezbere şiir okuma ölçeği ve konuşma değerlendirme ölçeği kriterleri dikkate alınarak çalışılmıştır.

Ezbere Şiir Okuma Ölçeği:

Öğrencilerin Adı Soyadı	Şiirin vurgu ve tonlamalara uygun okunuşu	Jest ve mimiklerin, şiirle bir bütünlük oluşturması	Kelimeleri doğru telaffuz edişi	Ezberi.	Okurken şiirdeki duyguyu yansıtmaya ve nefes kontrolü
Ö1					
Ö2					
Ö3					
Ö4					

Ezbere şiir okuma ölçeğinde öğrenciler şiirin vurgu ve tonlamalarına uygun okuyuma, jest ve mimiklerini şiire uygun kullanabilme, kelimeleri doğru telaffuz etme, şiir ezberi, okurken şiirdeki duyguyu yansıtmaya ve nefes kontrolünü sağlama kriterlerine göre değerlendirilmiştir. Öğrenciler bu becerilerden hangisini sağlamışsa o kutucuğa tik işareti konulmuştur. Ancak burada öğrenci sayısının fazla olması hasebiyle hepsi tablo haline getirilmeyip, ileride gözlemler ve sonuçları sözlü bir şekilde aşağıda verilecektir.

Konuşma Değerlendirme Ölçeği:

Öğrenci adı Soyadı	Konuşurken nefesini ayarlar.	İşitilebilir bir sesle konuşur.	Kelimeleri doğru telaffuz eder.	Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.	Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.	Yapmacılıktan, taklit ve özentiden uzak bir sesle	Sözleriyle jest ve mimiklerin uyumuna dikkat eder.	Dinleyiciyle göz teması kurar.
Ö1								
Ö2								
Ö3								
Ö4								

Konuşma değerlendirme ölçeğinde ise öğrenciler konuşurken nefesini ayarlama, işitilebilir bir sesle konuşma, kelimeleri doğru telaffuz edebilme, konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınma, uygun yerlerde vurgulama, tonlama ve duraklama yapabilme, yapmacıklıktan, özentilikten ve taklitten uzak bir sesle konuşabilme, sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat edebilme ve dinleyiciyle göz teması kurabilme kriterlerine göre değerlendirilmiştir. Tıpkı ezbere şiir okuma ölçeğinde olduğu gibi hangi beceri öğrencide varsa tik işareti konulmuş ancak öğrenci sayısı fazla olduğu için hepsi tablolastırılmayıp, gözlem ve sonuçlar aşağıda sözlü olarak verilmiştir.

Tüm kurlardaki öğrenciler şiirleri içselleştirdiği için şiirle ilgili duygu ve düşüncelerini öz güvenle sınıf ortamında paylaşmıştır. Sonrasında sorulan sorulara cevap verilmiş, diğer öğrencilerin de duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri derse canlılık ve renk katmıştır.

B2, C1 ve C2 kurlarındaki öğrenciler şiirdeki duyguyu yansıtmış ve nefes kontrolünü gerçekleştirmiştir. B1 kurundaki 6 öğrenci duyguyu yansıtmış, nefes kontrolünü gerçekleştirebilmiştir.

Her kurda öğrencilerin telaffuz edemediği kelimeler olmuştur. Özellikle Türkçeye has, ç, ş ve ğ harfleri ile i, ü harfleri doğru telaffuz edilemeyen kelimelerin içindeki harfleri oluşturmaktadır. Her kurdaki öğrenciler seviyelerine uygun şiirleri anlamış, buna uygun jest ve mimikleri kullanabilmişlerdir. Vurgulama, tonlamada ve duraklamada C1 ve C2 seviyesindeki öğrenciler tam olarak başarılı olabilmıştır.

B2 deney gurubundaki öğrencilerin tamamı şiiri ezbere okumuştur. B1 kurundaki 6 öğrenci duyguyu yansıtmış, nefes kontrolünü gerçekleştirebilmiştir.

Tüm kurlardaki öğrenciler şiirleri içselleştirdiği için şiirle ilgili duygu ve düşüncelerini öz güvenle sınıf ortamında paylaşmıştır. Sonrasında sorulan sorulara cevap verilmiş, diğer öğrencilerin de isteğiyle duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri derse canlılık ve renk katmıştır. Cinsiyet değişkeninin bu çalışmada olumlu veya olumsuz bir etkisinin olmadığı gözlenmiştir.

Ancak, yabancıların öğretiminde şiirlerin uygun aralıklarına dikkat eden bazı öğrencilerin tek satır aralığıyla okunmuş şiirlerdeki satırları atlayabileceğine dikkat edilmelidir. Okumanın fiziksel öğelerinden biri olan göz okuması, okumada önemli bir yere sahiptir. Arapça şiir okuyabilen ve yazabilen öğrencilerin göz kasları sağdan sola atlayıp okuyabilir. Her zamanki

okuyuş yönünden dolayı, alfabedeki fark bu açıdan olumsuzdur. Okuyuş yönünü etkiler, çünkü göz kasları eski alfabenin ters yönüne atlamak için kullanılır.

Şiirin ezbere okunmasından sonra deney gurubundaki öğrencinin şiirle ilgili duygu ve düşüncelerini paylaşması aşamasına gelinmiştir. B aşamalarında şiirin teması öğretmen tarafından tahtaya yazılmış, öğrencilere bu temanın çağrıştırdığı kelimeler sorulmuş ve bunlar tahtaya yazılmıştır. Yapılandırmacı eğitim yaklaşımıyla deney grubundaki öğrenci duygu ve düşüncelerini sınıfla paylaşmış ve süreç, soru cevap yöntemiyle devam etmiştir. Dersin kaydedilen videosu yönergeye göre değerlendirilmiştir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelimelerin telaffuzu ve duygu değerleri için şiirler mutlaka kullanılması gereken materyallerdir. Çünkü yabancı dil öğrenim aşamasında konuşurken genellikle söz ve duygu bütünlüğü sağlanamamakta, konuşan yalnızca söyleyeceği cümlenin dizimine, dil bilgisi olarak doğruluğuna ve karşısındakinin onu anlayıp anlamadığına odaklanmaktadır. Ancak öğrenci şiir ezberleme metoduyla konuşurken duygularını da yansıtmamasının önemini görmektedir. Ayrıca ezberlenen şiirler taşıdığı ses özellikleri, ahengi, ritmi ve anlamıyla öğrencide Türkçeyle sevgi bağı kurmasını sağlamıştır. Bu çalışmayla dilin ustaları şairlerin kurguladığı edebi metinlerin gücünden yararlanılmasının gerekliliği perçinlenmiştir.

Yeni kelimeler öğrenmek, şiir içerisinde kelimelere yüklenen yeni anlamları keşfetmek bulmaca çözmek kadar eğlencelidir. Öğrencilerin eğlenerek, keyif alarak öğrendiği gözlenmiştir. Böylece ezber yönteminin dil öğrenmede yadsınamaz bir gerçek olduğu bir kez daha kanıtlanmıştır.

Ders içinde şiirler hakkında konuşma etkinliğinden sonra şiir yazma çalışması da denenebilir. Böylece bir sonraki araştırmanın konusu kendiliğinden ortaya çıkmıştır.

Bu bölümde sonuçlardan hareketle araştırmacı ve öğretmenlere birtakım önerilerde bulunulmuştur.

- Farklı bakış açılarıyla oluşturulmuş metinlerin öğrenciler tarafından nasıl özetlendiği konusu araştırılabilir.

- Öğretmenler, derslerde öğrencilere not alma ve özetleme becerilerini kavratacak etkinliklere ağırlık vermelidirler.
- Öğretmenler, derste anlatılanları kendilerinin not alıp özetlemeleri konusunda öğrencileri bilinçlendirmelidirler.
- Öğretmenler sınıfa çeşitli metin türlerinde yazılmış başarılı özetleme örnekleri getirebilir, bu örneklerin hangi nedenlerle başarılı kabul edildikleri hususunda sınıfta tartışma ortamı oluşturabilir. Böylelikle öğrenciler hem başarılı özetleme örnekleri ile karşılaşabilme imkânı bulabilir hem de başarılı özetlemenin nasıl yapılacağı konusunda bilgi sahibi olabilir.

KAYNAKÇA

- Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi. *Turkish Studies*, 5(4), 221-235.
- Büyüköztürk, Ş. Kiliç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Çerçi, A. (2014). Telaffuz vurgu ve tonlama konularının dinleme destekli öğretimi. *Electronic Turkish Studies*, 9(3), 467-485.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Emir, S. (1986). *Örneklerle Kompozisyon Yazma Sanatı*. İstanbul: Türk Dünyası 1 Araştırmaları Vakfı Yayınları
- Gür, H. (1995), Dil öğretim yöntemleri: Doğal yaklaşım. *Dil Dergisi*, (38), 24-35.
- Harmer, J. (2001). *The practice of English language teaching*. Essex: Pearson Education.
- Özbay, M. (2011); *Okuma Eğitimi-Anlatma Teknikleri: I*, Öncü Basımevi, Ankara.
- Seçkin Polat, Ö. ve Dilidüzgün, Ş. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Şiir Etkinliklerinin Kültürel İşlevi. *Turkish Studies*, 10(7), 815-834.
- Sever, S. (2000); *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Şengül, K. (2014). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Alfabe Sorunu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(1), 325-339.
- Toparlı, R., Çöğenle, M. S. ve Yanık, N. H. (1999). *El-Kavâinü'l-Küllüyye liZabti'l-Lügati't-Türkiye*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Wallace, C. (2001). Reading. R. Carter ve D. Nunan (Eds), *The Cambridge guide to teaching English to speakers of other languages* (ss. 21-27). Cambridge: Cambridge University Press
- Yaylı, D. (2011). Anadilinde ve Yabancı Dilde Okuma. Yaylı, D. ve Bayyurt, Y. (Ed.). *Yabancılar Türkçe öğretimi-politika yöntem ve beceriler* (53-65). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yılmaz, İ. ve Şeref, İ. (2015). Arap öğrencilerin Türkçe okuma sesletim becerilerinin geliştirilmesinde şiirden yararlanma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3), 1213-1228.